

INNANFÖR MUREN

Att finna rätt våglängd i
Vem är som Gud?

LARS-MICAEL LARSSON

INNANFÖR MUREN

Att finna rätt våglängd i Vem är som Gud?

Lars-Micael Larsson

LM Faithful Productions

Förord

Att finna berättelsens våglängd

När jag skrev Vem är som Gud? ville jag inte bara berätta en historia. Bakom Bergvalla, murarna, människorna, deras rädsla, deras sökande och deras kamp finns en annan berättelse som inte alltid ligger synlig på ytan.

Därför har jag skrivit detta lilla häfte.

Det är inte tänkt som ett facit i betydelsen att jag vill tala om för dig exakt hur varje händelse, symbol eller människa i Vem är som Gud? måste förstås. En berättelse måste få leva också i mötet med sin läsare, och kanske kommer du att upptäcka saker i den som jag själv inte har tänkt på.

Men det finns en grundton i berättelsen. En våglängd.

Och om man inte hittar den kan delar av boken kanske uppfattas på ett helt annat sätt än jag har avsett.

Tänk dig en gammal radio. Någonstans i rummet finns redan en sändning, men när du vrider på ratten hör du först bara brus. Du anar röster och musik, men orden går inte riktigt att urskilja. Sedan vrider du försiktigt lite till. Bruset minskar, rösten blir tydligare och plötsligt hör du det som hela tiden fanns där.

Sändningen förändrades inte.

Det var mottagaren som behövde ställas in.

På ett liknande sätt hoppas jag att detta extramaterial kan hjälpa läsaren att finna den våglängd från vilken Vem är som Gud? är skriven.

Den våglängden heter för mig Agape.

Jag tror att något liknande gäller när vi närmar oss Bibeln. Vi kan läsa samma ord och ändå förstå dem mycket olika beroende på vad vi bär med oss in i texten. Om vi läser genom rädsla kan vi finna sådant som förstärker rädslan. Om vi läser genom vårt behov av kontroll kan vi börja använda Guds ord för att kontrollera andra. Om vi framför allt söker bekräftelse på det vi redan tror kan vi läsa sida efter sida utan att på allvar tillåta texten att pröva oss själva.

Men Jesus sammanfattar lagen och profeterna genom kärleken till Gud och kärleken till vår nästa. Johannes skriver att Gud är kärlek. Paulus beskriver kärleken som något som inte söker sitt eget, inte gläder sig över orätten utan har sin glädje i sanningen.

För mig betyder det att Agape inte är ett tillägg till sanningen. Agape är den plats från vilken sanningen måste få möta människan.

Det betyder inte att kärleken gör allting sant eller att alla tolkningar är lika riktiga. Agape innebär inte att vi slutar pröva. Tvärtom. Den vågar pröva, men den gör det utan rädsla, högmod och behovet av att besegra den andre.

Det är också på den våglängden jag hoppas att Vem är som Gud? ska läsas.

När du möter Bergvallas murar vill jag därför inte först och främst att du ska fråga vilken kyrka, vilket samfund eller vilka människor muren föreställer. Om du gör det finns risken att muren genast hamnar hos någon annan.

Jag hoppas istället att du vågar fråga:

Finns det ett Bergvalla också inom mig?

När du möter människorna som håller fast vid sina övertygelser vill jag inte att du bara ska se deras rädsla. Jag hoppas att du också vågar möta din egen.

När den gamla viskningen hörs – frestelsen att människan själv ska ta den plats som tillhör Gud – handlar den inte bara om berättelsens gestalter. Den frågar också vad som händer inom oss när vi gör vår egen förståelse till den yttersta måttstocken, när vi tror att vi själva måste bära sanningen, kontrollera andra eller försvara vår bild av Gud till varje pris.

Och när frågan ”Vem är som Gud?” återkommer genom berättelsen är den därför mer än en titel.

Den är en fråga riktad också till mig.

Vem är som Gud?

Inte jag. Inte min teologi, min tradition eller min församling. Inte mina erfarenheter. Inte ens min bild av Gud är Gud.

Det är en tanke som både kan skrämma och befria.

För om Gud är större än min förståelse av honom behöver jag inte vara rädd när min förståelse provas. Jag behöver inte försvara varje sten i min mur som om Gud skulle falla om stenen gjorde det.

Jag kan våga söka, fråga och lyssna. Jag kan till och med våga säga: Jag kanske har förstått något fel.

Detta är inte bara något jag ber dig som läsare att göra. Det är en resa jag själv har gått och fortfarande går. Många av frågorna i mina böcker har vuxit fram ur min egen kamp med tro, rädsla, kontroll, övertygelser och min längtan efter att förstå vem Gud verkligen är.

Jag skriver därför inte detta från andra sidan muren och pekar på dem som fortfarande befinner sig innanför den.

Jag står där själv.

Jag känner muren och rädslan när en sten börjar lossna. Jag känner frågan som kommer: Om den här stenen inte låg rätt – vad händer då med resten?

Men gång på gång har jag fått återvända till samma tanke:

Gud vet redan vem jag är. Gud vet också vem Han är, även när jag ännu inte gör det.

Därför behöver mitt sökande inte drivas av rädsla.

Det kan få drivas av Agape.

Det är på det sättet jag hoppas att du läser sidorna som följer. Inte som en undervisning där jag sitter inne med alla svar och du ska ta emot dem, utan som en inbjudan att tillsammans ställa några svåra frågor.

Pröva gärna det jag skriver. Jag kan ha fel. Men våga samtidigt pröva det du själv bär med dig.

När något skaver, när en tanke gör dig obekväm eller när du känner ett omedelbart behov av att säga ”Det där är fel”, kanske du kan stanna kvar inför frågan en liten stund innan du går vidare. Inte för att du måste ändra din övertygelse, utan för att sanningen inte behöver vara rädd för att bli prövad.

Det är därför jag har valt att göra Innanför muren till ett kostnadsfritt extramaterial till Vem är som Gud?. Det är inte ytterligare en bok som du behöver köpa. Det är min inbjudan till dig att komma lite närmare berättelsens hjärta och förstå några av de frågor ur vilka den föddes.

Se därför inte dessa sidor som det slutgiltiga facit till berättelsen.

Se dem hellre som en stämgafl.

Något som hjälper oss att lyssna efter grundtonen.

Och den grundton jag själv försöker återvända till, både när jag läser Guds ord och när jag försöker förstå människan framför mig, är Agape.

För kanske är frågan inte bara om vi har funnit sanningen. Kanske behöver vi också fråga vad sanningen gör med oss när vi tror att vi har funnit den.

Gör den oss hårdare, räddare och mer upptagna av att försvara våra murar?

Eller för den oss närmare Gud och gör oss mer lika den kärlek vi säger att vi tror på?

Det är den frågan jag vill lämna hos dig när du öppnar porten till Bergvalla.

Välkommen innanför muren.

Staden innanför muren

Det finns en tanke som löper som en stilla tråd genom mina böcker. Den handlar om människans sökande efter Gud, men också om något som jag tror finns djupt inom oss alla: rädslan för att ha fel.

Vi människor söker trygghet. Vi försöker förstå Gud, Guds ord, världen och våra egna liv, och för att kunna orientera oss formar vi övertygelser, traditioner och sätt att tolka det vi möter. Vi lyssnar till människor som har gått före oss, tar emot deras erfarenheter och bygger så småningom en karta över verkligheten. Det behöver inte vara något fel i det. Vi behöver något att stå på, något som hjälper oss att förstå varifrån vi kommer och vart vi är på väg.

Men någonstans på vägen kan något förändras. Tryggheten i våra svar kan bli viktigare än sanningen vi en gång började söka.

Vad händer när vi blir så rädda för att ha fel att vi inte längre vågar pröva det vi tror? Vad händer när vi öppnar Guds ord men redan innan vi börjar läsa har bestämt vad texten måste betyda? Och vad händer när vi möter något som utmanar vår övertygelse

och vår första fråga inte längre är ”Är detta sant?”, utan istället ”Hur kan jag få detta att passa in i det jag redan tror?”

Kanske är det just där som muren börjar byggas.

Föreställ dig en stad omgiven av en hög och mäktig mur.

Människorna där har bott innanför den i generationer. De känner stadens gator och hus, dess regler och traditioner. De vet vilka vägar som betraktas som säkra och vilka vägar man har fått lära sig att undvika. De har också fått berättat för sig hur världen utanför ser ut, vilka människor som lever där och vilka faror som väntar den som går för långt bort från det välbekanta.

Där ute finns människor som tänker annorlunda. Där finns andra traditioner, andra berättelser och andra sätt att läsa och förstå.

Där finns människor som också talar om Gud men ibland använder andra ord och kommer fram till andra slutsatser.

Kanske byggdes muren från början för att skydda något värdefullt. Kanske restes varje sten med goda avsikter, och människorna som levde där kände sig trygga innanför den. Muren skyddade det som hade anförtrots dem och skapade en känsla av tillhörighet.

Men med åren händer något nästan omärkligt. Muren skyddar inte längre bara människorna från det som finns utanför. Den börjar också skydda det som finns innanför från att bli provat.

En dag kommer en resenär till stadens port. Han kommer inte för att angripa människorna och säger inte att allt de tror är fel. Han berättar bara att han under sin vandring har sett något på andra sidan muren som han tror att de borde få se.

Några av invånarna blir nyfikna, men hos andra väcks en oro.

”Vi vet redan vad som finns där ute”, säger någon.

Resenären ser på dem och frågar hur de kan veta det.

”Det har vi alltid fått lära oss”, blir svaret.

Resenären tvekar ett ögonblick innan han frågar om de själva någon gång har gått ut genom porten och sett efter.

Nu blir det tyst.

Till slut svarar någon att det inte behövs. De vet redan hur världen ser ut.

Resenären försöker inte övertala dem. Han står bara kvar en stund och betraktar människorna framför sig. Sedan ställer han en sista fråga:

”Om det ni tror är sant, varför är ni då rädda för att pröva det?”

Ingen svarar.

Porten stängs och människorna återvänder till sina hus. Gatorna ser likadana ut som tidigare, muren står fortfarande stadigt och livet fortsätter som om ingenting hade hänt.

Ändå har något förändrats.

Frågan finns kvar.

Bergvalla

Den som har läst Vem är som Gud? känner kanske igen staden, för Bergvalla är naturligtvis en plats i berättelsen. Men för mig har Bergvalla alltid varit något mer än en stad omgiven av sten. Bergvalla är också en symbol.

Muren omkring staden kan vara byggd av tradition, rädsla och grupptillhörighet. Den kan bestå av vår längtan efter säkerhet och vårt behov av att veta att just vi har förstått rätt. Stenarna kan vara svar som en gång gav oss trygghet och övertygelser som under lång tid hjälpte oss att förstå världen.

Men någonstans mellan dessa stenar kan en fråga börja tränga sig fram, en fråga som kanske är betydligt mer skrämmande än allt det som sägs finnas utanför muren:

Tänk om vi har fel?

Tänk om jag börjar undersöka något som jag alltid har fått lära mig och upptäcker att en del av det inte håller? Tänk om en bibeltext inte säger exakt det jag trodde att den sade? Tänk om en människa från en annan kristen tradition ser något som jag själv har missat? Tänk om något som jag under många år har försvarat som Guds sanning visar sig innehålla mer av människans tolkning än jag tidigare har förstått?

För den som byggt mycket av sin tro och identitet kring vissa övertygelser kan sådana frågor kännas hotfulla. Om en sten i muren visar sig ligga fel uppstår genast nästa fråga: Hur många andra stenar behöver då undersökas?

Och bakom den frågan väntar kanske den mest skrämmande av dem alla:

Tänk om min bild av Gud inte helt stämmer överens med den Gud som faktiskt är?

När gudsbilden blir muren

Här tror jag att vi närmar oss en av Bergvallas djupaste symboler. Muren byggs inte bara för att hålla världen utanför. Den kan också byggas för att skydda vår egen gudsbild från att bli prövad.

Vi kan hålla fast vid en lära därför att vi uppriktigt tror att vi därigenom håller fast vid Gud. Vi kan försvara en tradition därför att vi tror att vi försvarar sanningen. När någon sedan ifrågasätter vår tolkning kan det kännas som om personen inte bara ifrågasätter oss utan Gud själv. Därför blir försvaret så starkt. Det som står på spel upplevs inte längre som en enskild tolkning, utan som hela vår tro.

Men det finns en avgörande skillnad mellan Gud och min förståelse av Gud.

Gud förändras inte därför att jag upptäcker att jag har förstått något fel. Sanningen rasar inte därför att min tolkning gör det. Om något faller samman när jag börjar pröva mina föreställningar är det kanske inte Gud som rasar, utan något som jag själv, eller människor före mig, har byggt omkring honom.

Tänk om stenen som lossnar inte är Gud – utan bara min bild av honom?

Ändå kan det göra ont, för våra övertygelser är sällan bara tankar. I dem finns vår historia, vår familj, våra vänner, vår gemenskap och våra minnen. Där finns människor vi älskar och respekterar, kanske generationer av människor som har trott på samma sätt som vi.

Att börja pröva en sådan övertygelse kan därför kännas som att försiktigt dra ut en sten ur en gammal mur utan att veta vad som kommer att hända med allt som vilar ovanpå den.

Så ibland låter vi stenen ligga kvar, även när vi anar sprickan. Vi förstärker den, förklarar den och söker efter sådant som bekräftar att den fortfarande måste ligga där. När vi sedan möter en ny tanke, en annan människas erfarenhet eller en händelse i världen börjar vi kanske inte med att fråga om det vi ser är sant. Istället försöker vi finna en plats för det i den bild vi redan har.

Det är där jag tror att en verklig fara finns, för sökandet efter sanningen kan nästan omärkligt förvandlas till ett sökande efter bekräftelse på att vi redan har sanningen.

Till slut kan rädslan för att ha fel bli starkare än längtan efter att få veta vad som är sant. Och då uppstår en märklig och sorglig paradox:

Människan kan bli så rädd för att förlora sin bild av Gud att hon hellre håller fast vid bilden än vågar lära känna Gud djupare.

Den gamla viskningen

Det finns ytterligare en tråd som löper genom Vem är som Gud? och som fortsätter genom trilogin. Den ligger under berättelsen om Bergvallas murar, under människornas rädsla, deras regler och deras behov av kontroll. För mig är den egentligen en av

berättelsens djupaste frågor, och den börjar med en mycket gammal viskning:

”Ni skall bli som Gud.”

Det är frestelsen från berättelsen om människans fall. Men jag tror att den är lätt att göra alltför enkel. Vi föreställer oss kanske högmod som en människa som öppet säger att hon inte behöver Gud, som vill vara störst, mäktigast och stå över alla andra. Ett sådant högmod finns naturligtvis, men det finns också ett betydligt mer svåruppt

Det finns också ett högmod som är svårare att upptäcka, därför att det inte alltid ser ut som högmod. Det kan gömma sig bakom goda avsikter, religiös övertygelse, ansvarskänsla och till och med en önskan att försvara Gud. Det är detta högmod jag försöker gestalta i berättelsen.

Frestarens viskning behöver inte säga: ”Sluta tro på Gud.” Den kan istället få människan att långsamt flytta sig själv mot den plats som tillhör Gud. Hon börjar lita mer på sin egen förmåga att förstå än på Gud som hon försöker förstå. Hon börjar själv avgöra vilka människor som står nära Gud och vilka som befinner sig långt borta. Hon börjar tro att sanningen är beroende av hennes försvar, att ordningen är beroende av hennes kontroll och att andra människors väg till slut måste styras av hennes egen förståelse. Människan behöver då inte förneka Gud för att börja ta Guds plats. Hon kan fortfarande tala mycket om honom. Det är kanske det som gör frestelsen så svår att upptäcka.

När högmod ser ut som trofasthet

Gadar är ett av de tydligaste exemplen på detta i Vem är som Gud?. Hans problem börjar inte med att han hatar Gud eller medvetet vill göra uppror mot honom. Tvärtom tror han att han måste skydda något viktigt. Han ser människans svaghet, hennes rädsla och hennes benägenhet att missbruka friheten, och drar slutsatsen att någon måste hålla samman det som annars kommer att falla sönder.

Han säger att utan lag och ordning faller allt samman. Någon måste bära ansvaret och hålla världen på plats. Men det är just där Mikha'els fråga träffar honom: "Vem är som Gud?" Frågan är inte bara en tillrättavisning. Den avslöjar något mycket djupare. Gadar har långsamt börjat bära ett ansvar som aldrig var hans. Han tror att sanningen kommer att gå förlorad om inte han bevakar den och att människorna kommer att sjunka i mörker om inte han håller dem på rätt väg. Det som började som ansvar har gradvis blivit kontroll.

Eliora förstår att svaret på frågan är att ingen är som Gud, och just därför behöver människan inte försöka vara det. Här finns en

befrielse som jag tror är minst lika viktig som varningen. Människan behöver inte vara Gud. Hon behöver inte bära världen, hålla sanningen vid liv genom sin egen kraft eller kontrollera varje annan människas vandring. Hon får vara människa.

I berättelsen görs därför en skillnad mellan två slags högmod. Det ena är lätt att känna igen: människan vill öppet upphöja sig, göra sig större än andra och till slut större än sin Skapare. Men Gadar avslöjar ett annat slags högmod, ett som är betydligt svårare att upptäcka eftersom det kan bära religiösa kläder. Det lever som om Gud inte riktigt räcker. Människan känner att hon måste hjälpa Gud att vara Gud, försvara honom, skydda sanningen, upprätthålla ordningen och se till att andra människor håller sig inom de gränser hon själv uppfattar som Guds gränser.

Det är här högmodet och Bergvallas murar börjar höra samman. Om jag tror att jag måste skydda sanningen kan muren kännas nödvändig. Om jag tror att människor inte kan anförtros frihet behöver porten bevakas. Om jag tror att världen utanför hotar det

Gud har gett mig blir det naturligt att lägga ytterligare en sten på muren. Och snart kan jag börja tro att muren är Guds vilja.

I Gadars berättelse kommer Mikha'el med en träffande bild. Gadar såg människans fall och trodde att lösningen var hårdare sten omkring henne, medan det människan egentligen behövde var ett hjärta som åter kunde älska det goda. Människan kan begränsa en annan människas handlande, men hon kan inte genom kontroll skapa Agape i hennes hjärta. Hon kan bygga muren högre, göra reglerna fler och utrymmet mindre, men hon kan inte därigenom skapa den inre förvandling som kärleken kräver.

Frestelsen att själv avgöra

När människan vill bli "som Gud" handlar det inte bara om makt. Det handlar också om rätten att själv bli den yttersta måttstocken. Jag avgör vad som är rätt. Jag definierar vad som är sant. Jag vet vilka som står på rätt sida och vilka som står på fel. Jag vet hur Gud måste handla, vilka människor Gud kan använda och vilka han inte kan använda. Jag vet vad en text måste betyda redan innan jag verkligen har vågat låta den pröva min egen förståelse.

Det är här denna tråd möter rädslan för att ha fel, för högmod och rädsla kan verka som motsatser men leva mycket nära varandra. Rädslan frågar: "Tänk om jag har fel?" Högmodet svarar: "Då får du aldrig tillåta den frågan." Och så byggs muren. Ju mer rädd människan blir för att hennes gudsbild ska rubbas, desto starkare kan behovet bli att försvara den. Till slut kan människan tro att hon försvarar Gud när hon egentligen försvarar sin egen bild av honom.

Frestarens gamla strategi

Det är ungefär så jag ser frestarens viskning genom trilogin. Den behöver inte alltid höras som ett öppet uppror mot Gud. Den kan vara betydligt mer subtil. Den kan locka människan att ta kontrollen själv, lita på sin egen förståelse som den yttersta måttstocken och bygga sin identitet på sin egen styrka. Den kan få

henne att tro att hon inte längre behöver ta emot, eftersom hon själv kan skapa, att hon inte behöver överlåta, eftersom hon själv kan kontrollera, och att hon inte behöver söka, eftersom hon redan vet.

Här vill jag göra en viktig skillnad när jag talar om människans självförverkligande. Att utveckla sina gåvor, växa som människa och upptäcka vem man är behöver inte stå i motsats till Gud. Det jag försöker beskriva är snarare självupphöjelsen, där människan inte längre vill ta emot sin identitet utan själv bli dess yttersta källa och måttstock. Det finns en skillnad mellan att fråga "Vem har Gud skapat mig att bli?" och att säga "Jag avgör själv vem jag är, vad som är sant och vad som är gott, och ingen står över min egen vilja."

Lucifer och människans spegel

Här finns också parallellen till Lucifer. Lucifers fall kan i berättelsens teologiska symbolik förstås som skapelsens vägran att förbli skapelse. Det räcker inte längre att ta emot ljuset; han vill själv äga det. Det räcker inte att ha fått en plats; han börjar längta efter den plats som inte är hans. Och den viskningen förs vidare till människan.

Det är därför frestelsen blir så farlig. Den säger inte bara att människan ska göra något ont. Den angriper själva relationen mellan Skaparen och den skapade. Gud säger i grunden: "Ta emot livet." Viskningen säger: "Äg det själv." Gud säger: "Lita på mig." Viskningen säger: "Ta kontrollen." Gud säger: "Du är älskad." Viskningen säger: "Skapa ditt eget värde." Gud säger: "Du är min skapelse." Viskningen säger: "Var din egen skapare." På så sätt blir Lucifer inte bara en fiende utanför människan. Hans gamla frestelse får ett eko inom människans eget hjärta.

Därför heter boken Vem är som Gud?

När jag ser berättelsen på det sättet får titeln en djupare innebörd. Vem är som Gud? är inte bara en fråga om Guds storhet. Den blir

ett svar på den gamla viskningen. När människan säger ”Jag måste bära allt”, frågar berättelsen: Vem är som Gud? När människan tror att sanningen är beroende av hennes kontroll: Vem är som Gud? När hon bygger murar därför att hon inte längre vågar anförtra andra människor åt Gud: Vem är som Gud? När hon gör sin egen tolkning till den slutliga måttstocken för alla andra: Vem är som Gud?

Svaret är samtidigt både en tillrättavisning och en befrielse: Ingen. Ingen människa är Gud. Ingen kyrka är Gud. Ingen tradition är Gud. Ingen teologi är Gud. Ingen mänsklig tolkning är Gud. Inte heller min egen. Det betyder inte att sanningen inte finns. Det betyder att sanningen inte börjar och slutar med mig.

Men Bibeln säger: Prova

Det som fascinerar mig är att Bibeln själv inte verkar vara rädd för detta provande. Tvärtom uppmanas vi att undersöka och prova.

”Prova allt. Ta vara på det som är bra.”

1 Thessalonikerbrevet 5:21

Det står inte att vi ska vara rädda för frågorna. Uppmaningen är att prova.

”De tog emot ordet med stor villighet och forskade dagligen i Skrifterna för att se om allt detta stämde.”

Apostlagärningarna 17:11

Människorna i Berea provade till och med Paulus undervisning mot Skriften, och Bibeln beskriver deras förhållningssätt positivt. Jesus själv varnade för vad som kan hända när religiösa traditioner får en sådan ställning att de börjar stå över det Gud faktiskt säger.

“Ni upphäver Guds ord genom de stadgar som ni följer och för vidare.”

Markus 7:13

Tradition behöver inte vara något dåligt. Den kan bära visdom, erfarenheter och insikter från människor som har vandrat före oss. Men traditionen får aldrig bli så helig att den inte längre kan prövas.

“Tro inte varje ande utan pröva andarna om de kommer från Gud.”

1 Johannesbrevet 4:1

Bibeln tycks alltså inte lära oss att skydda vår tro från varje prövning. Den uppmanar oss snarare att pröva och urskilja, och därefter hålla fast vid det som är gott.

Tänk om jag har fel?

Kanske är orden ”Jag kan ha fel” bland de svåraste en troende människa kan uttala. Men att säga detta är inte detsamma som att säga att Gud har fel eller att Guds ord har fel. Det betyder bara att jag vågar erkänna möjligheten att jag kan ha förstått något fel. Det är en enorm skillnad. Att erkänna begränsningen i min egen förståelse behöver inte vara ett uttryck för otro. Det kan istället vara ett uttryck för ödmjukhet.

“Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då ska vi se ansikte mot ansikte. Nu förstår jag endast till en del.”

1 Korinthierbrevet 13:12

Orden ”till en del” är viktiga för mig. Jag ser, jag försöker förstå och jag söker, men jag ser inte hela bilden. Därför behöver mötet med en människa som tänker annorlunda inte alltid börja med frågan: ”Hur ska jag visa henne att hon har fel?” Kanske kan jag ibland börja någon annanstans: Vad kan jag själv ha missat?

Den stora paradoxen

En människa kan bli så rädd för att förlora sin bild av Gud att hon börjar försvara bilden mer än hon söker Gud själv. Vi tror kanske att vi skyddar Gud, när vi egentligen skyddar vår egen förståelse av honom. Vi tror att vi försvarar sanningen, när vi ibland försvarar vår trygghet. Vi tror att muren bevarar tron, när den kanske samtidigt hindrar oss från att upptäcka att Gud är större än allt vi har byggt innanför den.

Därför är den viktigaste frågan inte alltid om de andra har rätt eller fel. Det finns en betydligt svårare fråga som vänder blicken tillbaka mot mig själv: Vågar jag själv bli provad?

Jag står också innanför muren

Jag skriver inte detta som en människa som står utanför muren och betraktar dem som finns innanför den. Jag känner muren. Jag har själv byggt delar av den, och jag har själv fått upptäcka hur svårt det kan vara att öppna en port i något som under lång tid har gett trygghet.

Gång på gång genom mitt liv har jag återkommit till samma längtan: Jag vill veta vad som är sant. Inte bara vad andra säger är sant och inte bara det jag själv önskar ska vara sant, utan sanningen. Sanningen om Gud, men också sanningen om mig själv.

Det sökandet har inte alltid varit enkelt. Ibland har det skapat verkliga konflikter i min själ, därför att sanningen inte alltid leder dit jag hade tänkt mig. Den kan ställa frågor till sådant jag varit övertygad om, blottlägga min egen rädsla, min stolthet och mina försvar och tvinga mig att se sådant hos mig själv som jag helst skulle vilja slippa se.

Ibland har jag velat hålla fast vid det välbekanta, för det finns en trygghet i att redan ha svaren. Det är betydligt svårare att våga

stanna upp och fråga: Tänk om jag har fel? Den frågan har jag fått ställa många gånger under mitt liv. Inte därför att jag vill förlora min tro, utan därför att jag vill komma närmare sanningen.

Att våga vara sann mot sig själv

Någonstans längs den vägen har jag börjat förstå att sökandet efter sanningen om Gud inte helt går att skilja från sökandet efter sanningen inom mig själv. Om jag verkligen vill söka sanningen måste jag också våga vara sann mot mig själv.

Vem är jag när ingen annan ser? Vad finns bakom mina egna försvar? Vad inom mig är tro, och vad är rädsla? Vad har jag fått från Gud, och vad har jag själv byggt? Vad försvarar jag därför att jag verkligen tror att det är sant, och vad försvarar jag därför att jag är rädd för vad som skulle kunna hända om jag släppte taget?

Det är inte alltid behagliga frågor. De kan skapa konflikt i själen, och jag vet av egen erfarenhet att den kampen ibland kan vara svår. Men jag behöver kanske inte vara rädd för den, för Gud känner redan svaren.

“Herre, du rannsakar mig och känner mig.”

Psalm 139:1

“Rannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta, pröva mig och känn mina tankar. Se om min väg för bort från dig och led mig på den eviga vägen.”

Psalm 139:23–24

Det är en bön som berör mig djupt, för den säger inte: Pröva de andra. Undersök deras teologi, deras traditioner och deras murar. Den säger: Pröva mig.

Gud vet redan vem jag är. Han känner mig bättre än jag känner mig själv. Därför behöver jag egentligen inte gömma mig för sanningen om mig själv, och jag behöver inte heller skydda Gud med mina föreställningar om honom. Gud är större än min teologi, större än mina erfarenheter, större än mina frågor och större än min rädsla. Han är också större än den bild av honom som jag hittills har förmått att förstå.

Den djupaste muren

Kanske är därför den djupaste muren i Bergvalla inte den som skiljer en grupp människor från en annan. Kanske finns den djupaste muren inom människan själv. Den kan skilja det jag vågar se från det jag är rädd för att se. Den kan skilja den jag försöker vara från den jag faktiskt är. Den kan skilja det jag säger att jag tror från det som egentligen driver mig. Och ibland kan den kanske också stå mellan min bild av Gud och den Gud som faktiskt är.

Det är också därför jag skriver dessa böcker. Jag har inte alla svar och jag skriver inte från slutet av vägen. Jag skriver medan jag själv fortfarande vandrar. Jag söker, frågar och prövar, och ibland får jag upptäcka att en sten som jag trodde bar upp hela muren

faktiskt kan tas bort utan att Gud försvinner. Tvärtom. Ibland har jag upptäckt något större bakom den.

Där kommer Agape in

Det är här Agape blir central i mina böcker. För mig handlar Agape inte bara om en känsla eller om vänliga ord. Agape vågar möta den andre utan att omedelbart göra honom eller henne till ett hot. Agape behöver inte frukta sanningen, vinna varje diskussion eller förvränga den andres ord för att den egna övertygelsen ska framstå som starkare.

Agape kan lyssna, fråga och pröva. Den kan säga: ”Jag tror detta, men jag vill förstå varför du ser annorlunda.” Och ibland kan den också säga: ”Jag kanske inte ser allt.” Det betyder inte att allting är sant, att alla vägar är lika eller att vi måste överge vår tro. Tvärtom. Det betyder att vi vågar låta det vi tror är sant möta ljuset.

“Den som gör sanningen kommer till ljuset.”

Johannes 3:21

Den som söker sanningen behöver inte gömma den i mörkret. Vi kan bära fram det vi tror i ljuset, undersöka det, pröva det och se på det igen. För om något verkligen är sant behöver det inte våra murar för att förbli sant.

Högmodet vill äga. Agape kan ta emot. Högmodet vill kontrollera. Agape vågar lita. Högmodet behöver vinna. Agape kan lyssna. Högmodet bygger sitt värde genom att höja sig över den andre. Agape behöver inte göra det, eftersom människans värde redan är mottaget från Gud.

Kanske är detta en av de djupaste friheterna jag försöker beskriva genom trilogin: människan blir inte mindre när hon slutar försöka vara Gud. Hon blir friare att vara människa. Då behöver hon inte bära världen på sina axlar, veta allt, kontrollera allt eller vinna

varje diskussion. Hon kan säga att hon hade fel utan att hela hennes identitet går sönder, eftersom hennes identitet inte längre vilar på att hon alltid måste ha rätt.

Porten i muren

Det är därför porten är minst lika viktig som muren i Bergvalla. Muren säger: "Stanna där ute." Den stängda porten säger: "Jag vågar inte höra vad du har att säga." Men den öppna porten säger något helt annat: "Jag vågar lyssna." Inte därför att jag har övergett min tro, utan därför att jag litar tillräckligt mycket på sanningen för att våga pröva det jag tror.

Kanske börjar därför den verkliga resan i Vem är som Gud? inte när muren slutligen faller. Den börjar långt tidigare. Den börjar när en människa för första gången står framför porten och vågar tänka: Tänk om det finns något jag ännu inte har sett?

Bergvalla är också min stad

Här lämnar berättelsen själva Bergvalla och vänder sig mot oss. För Bergvalla är inte bara en stad i en bok. Bergvalla kan finnas i en kyrka, i en tradition, i ett samhälle, i en familj, i en grupp människor, men också inom en enskild människa.

Därför skriver jag inte om Bergvalla för att peka på någon annan. Bergvalla är också min stad. Jag känner dess murar, tryggheten innanför dem och rädslan inför vad som kan finnas på andra sidan. Jag känner kampen när en sten börjar lossna.

Därför hoppas jag att läsaren inte först och främst frågar: "Vilka människor handlar Bergvalla om?" Jag hoppas att berättelsen istället väcker en betydligt mer personlig fråga: "Finns det ett Bergvalla också inom mig?" Vilka stenar har jag lagt i min mur? Vilka frågor är jag rädd för? Vilka människor har jag svårt att lyssna till? Vad inom mig vågar jag inte se? Vilka övertygelser vågar jag inte ens undersöka därför att jag är rädd för vad som skulle kunna hända om jag upptäckte att jag hade missförstått?

Och kanske den viktigaste frågan: Söker jag verkligen Gud – eller söker jag framför allt bekräftelse på den bild av Gud som jag redan har?

En tanke innan vi går vidare

När jag skriver detta finns det något jag är medveten om. Jag tror mig redan veta varifrån en del av den starkaste kritiken mot denna berättelse kan komma. Jag kan föreställa mig vilka som kanske kommer att läsa den och ganska snabbt säga: "Det här är fel."

Men jag väljer medvetet att inte säga vilka jag tänker på. För om jag gjorde det skulle jag själv riskera att börja bygga ännu en mur. Plötsligt skulle berättelsen handla om dem, deras tro, deras

tradition och deras sätt att tänka. Men det är inte därför jag har skrivit detta.

Bergvalla handlar inte bara om dem som jag tycker borde våga pröva sina övertygelser. Bergvalla handlar också om mig, och kanske om dig. Därför är jag egentligen mindre intresserad av vem som avfärdar berättelsen än av vad som händer inom oss när något utmanar det vi redan tror.

Om något i denna text gör dig obekväm ber jag dig inte att automatiskt hålla med mig. Tvärtom: pröva också det jag skriver. Jag kan ha fel. Men pröva samtidigt din egen reaktion. Varför väcker detta motstånd inom mig? Är det därför att det verkligen är osant, eller därför att det rör vid något som jag helst inte vill undersöka? Det är två helt olika saker.

Jag måste ställa samma frågor till mig själv, för annars skulle hela denna berättelse motsäga sitt eget budskap. Jag kan inte be dig att öppna din port medan jag håller min egen stängd. Jag kan inte uppmana dig att pröva dina övertygelser om jag inte är beredd att låta mina egna bli provade.

Därför vill jag inte tala om för dig vilken grupp jag tänker på. Jag vill hellre lämna oss båda med en fråga: Vad händer inom mig när någon säger att något jag hållit för sant kanske behöver undersökas igen?

Kanske kommer irritationen först, kanske försvaret eller rädslan. Men om vi vågar stanna kvar en stund till kanske något annat också kan växa fram: nyfikenheten. Tänk om det finns något jag ännu inte har sett? För sanningen behöver inte frukta våra frågor. Och kanske är det just där, i det ögonblick då vi vågar pröva både den andres ord och våra egna, som porten i muren börjar öppnas.

Våga öppna porten

Kanske kallar Gud oss inte att överge sanningen. Kanske kallar Han oss att våga söka den djupare, att öppna porten, komma ut ur vårt gömställe och våga pröva. Inte för att lämna Gud bakom oss, utan för att söka Honom utan att gömma vår tro, våra frågor eller oss själva.

Gud vet redan vem jag är. Han vet vem du är. Kanske bättre än någon av oss ännu känner oss själva. Därför kan bönen få vara:

Gud, låt mig våga vara sann inför dig och sann inför mig själv.

Visa mig det jag inte vill se. Pröva det jag håller fast vid. Låt det som är sant få bestå och ge mig mod att släppa det som inte är det.

Låt mig inte älska min bild av dig mer än jag älskar dig. Låt mig inte söka tryggheten mer än sanningen.

Om något jag tror är sant – låt det bestå. Om något är byggt av rädsla – hjälp mig att se det. Om jag har missförstått – ge mig ödmjukheten att erkänna det.

Och om en mur står mellan mig och en annan människa – lär mig att öppna porten.

När jag blir rädd för vad jag kan finna, lär mig att ändå öppna den.

Inte bort från sanningen, utan djupare in i den.

Inte genom rädsla, utan genom Agape.

Agape finner en väg även genom muren.

*Kanske är det först när vi inte längre försöker vara vår egen gud
som vi blir fria att vara de människor Gud skapade oss till.*

FORTSÄTT RESAN

Vem är som Gud?

Innanför muren öppnar dörren till några av tankarna bakom berättelsen. I *Vem är som Gud?* får du istället möta dem genom Elioras resa, Bergvalla, Agape och människorna hon möter längs vägen.

Berättelsen är den första delen i en trilogi om människans sökande efter Gud, om rädsla och högmod, om murarna vi bygger och om den kärlek som vågar öppna porten.

En berättelse om rädsla, tro, sanning – och Agapes förvandlande kraft.

LARS-MICAEL LARSSON

LM Faithful Productions

Innanför muren är ett kostnadsfritt läsarmaterial till Vem är som Gud?